

що передбачає залучення до аналізу суспільно-політичних, культурологічних, національно-історичних, психологічних та інших факторів суспільного життя [4, с.24].

Висновки... Принципові зміни в економіці, науці і техніці, у соціальних відносинах та суспільній думці зумовлюють зміни у змісті загальної середньої освіти, вимагають знань, які б стали потребою сьогодення. Це свідчить про необхідність формування у громадян України не тільки таких рис, як діловитість, підприємливість, а найголовніше – економічної культури, а саме суспільство потребує, щоб кожна людина, незалежно від її фахової орієнтації, здобула гарантований державою певний мінімум систематизованих економічних знань.

Список використаних джерел та літератури:

1. Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття / Василь Григорович Кремень // Професійна освіта : педагогіка і психологія: польсько-український журнал / за ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохова – Київ, 2003. – Ч.4 – 568с.
2. Вища освіта в Україні : нормативно-правове регулювання / за ред. А. П. Зайця, В. С. Журавського. – К. : Форум 2003. – 950 с.
3. Бабич В. Т. Психопедагогіка як передумова гуманізації виховання учнів / В. Т. Бабич, В. О. Білоусова // Нові технології виховання : зб. наук. статей / відп. ред. С. В. Кириленко. – К. : ІСДО, 1995. – С.40-45.
4. Історія економічних учень : підруч. у 2 ч. / за ред. В. Д. Базилевича. – [2-ге вид.]. – К. : Знання, 2005. – Ч.1 – 567с.

Анотація

Е.П.Биницкая

Усовершенствование процесса обучения при формировании в учеников экономических знаний

В статье рассматривается проблема усовершенствования процесса обучения при формировании в учеников экономических знаний в период трансформации экономической системы в Украине.

Ключевые слова: образование, экономические знания, экономическое образование, система образования.

Summary

О.Р.Виниц'ка

Improvement of the Teaching Process when Forming Economic Knowledge of the Pupils

The problem of improvement of the teaching process when forming economic knowledge of the pupils in the period of economic system of Ukraine transformation is studied in the article.

Key words: education, economic knowledge, economic education, system of education.

Дата надходження статті:

„14” жовтня 2009 р.

УДК 37.014.5:373.1(73)

М.А.БОЙЧЕНКО,

викладач

(м.Суми)

Особенности современной федеральной политики США в сфере управления загальною середньою освітою

В статті висвітлені особливості формування федеральної освітньої політики США протягом 1980-х років – на початку ХХІ ст. Розглянуто вплив федеральних освітніх ініціатив на функціонування американської системи загальної середньої освіти та визначені шляхи реформування управління освітою в Україні з урахуванням позитивного американського досвіду.

Ключові слова: управління, загальна середня освіта, федеральна освітня політика.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Незаперечним є факт, що нині в управлінні освітою в усьому світі спостерігається поєднання централізаційних та децентралізаційних тенденцій, так званий „децентралізований централізм”. У цьому контексті пріоритетними напрямками сучасної національної освітньої політики України, як традиційно централізованої держави, у сфері реформування управління загальною середньою освітою є перехід від державного до державно-громадського управління та його децентралізація. Вважаємо, що для реалізації означених процесів важливим є вивчення досвіду країн з традиційно децентралізованою системою управління освітою, зокрема США.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Проблеми реформування управління системою загальної середньої освіти США протягом тривалого часу є предметом розгляду вітчизняних та російських науковців. Філософський, ідеологічний та політичний виміри управління освітою США знайшли висвітлення в дослідженнях В. Андрущенка, В. Жуковського, Т. Кошманової, М. Нікітіна, І. Радіонової, А. Сбруєвої. Повноваження управлінських структур різних

рівнів розглядаються Ю. Алфьоровим, І. Ветровим, Б. Вульфсоном, О. Джуринським, Н. Кнорр, М. Красовицьким, О. Літвіновим, В. Луговим, З. Мальковою, Н. Пацевко, М. Пашко, А. Сбруевою, М. Шутовою. Тенденції розвитку стратегічного освітнього менеджменту в США висвітлюються в працях І. Ветрова, О. Джуринського, К. Корсака, О. Локшиної, З. Малькової, А. Сбруевої, А. Яновського та ін.

Аналіз вітчизняної та російської порівняльно-педагогічної літератури з даної проблеми дає підставу констатувати, що цілісного порівняльно-педагогічного дослідження, в якому б була системно розглянута освітня політика федерального уряду США 80-х рр. XX ст. – початку XXI ст. зроблено не було.

Формулювання цілей статті... Метою даної статті є визначення ролі федерального уряду в сфері управління загальною середньою освітою США протягом 80-х рр. XX ст. – на початку XXI ст. та виокремлення на цій основі шляхів реформування управління середньою освітою в Україні.

Виклад основного матеріалу... Система освіти США відзначається високим рівнем децентралізації, тобто прийняття освітніх рішень та відповідальність за їх реалізацію входить до компетенції штатів та навчальних округів. Повноваження федерального уряду у сфері освіти не регламентовані американською Конституцією. За висловом американського дослідника Дж. Енглера, „американська освіта є конституційною відповідальністю штатів, суспільною відповідальністю громад та моральною відповідальністю родин. Іншими словами, втручання федерального уряду в освіту країни не передбачено історично” [1, с.146-147]. Зважаючи на той факт, що на федеральному рівні неможливе пряме адміністрування освіти, діяльність федерального уряду підлягає аналізу в рамках здійснення ним стратегічного управління, тобто визначення загального стратегічного курсу освітніх реформ та забезпечення соціальної справедливості в освіті.

Трансформації, що відбуваються в освітній політиці в умовах утвердження ставлення до освіти як до одного з пріоритетних національних стратегічних інтересів, призвели до підвищення ролі федерального уряду в цьому процесі. Слід зазначити, що саме остання чверть XX століття ознаменувалася підйомом централізаційних тенденцій в управлінні освітою в США.

Під централізацією управління освітою ми розуміємо концентрацію владних повноважень в освіті в руках центральних органів державної влади. Як стверджують американські дослідники Т. Велш та Н. МакГінн, „у більшості випадків централізація являє собою свідому спробу надати кращу освіту більшій кількості людей та підвищити якість пропонованої освіти” [10, с.22]. На думку зазначених дослідників, найпоширенішими мотивами централізації управління освітою є підвищення якості освітніх послуг, що надаються навчальними закладами; надання кращої освіти більшій кількості людей; забезпечення підготовки конкурентоспроможної робочої сили; здійснення політичного контролю над освітньою системою тощо [10].

До 1960-х рр. повноваження федерального уряду в сфері управління системою загальної середньої освіти залишалися незначними. Вперше спроба розробки програми фінансової допомоги федерального уряду школі була здійснена Дж. Ф. Кеннеді, однак вона не дістала відповідної підтримки Конгресу. Президент Л. Джонсон зі своєю соціальною програмою подолав зазначений бар'єр, оскільки вона базувалася на ідеї допомоги дитині без збільшення фінансування шкіл, в тому числі приватних католицьких. На цих засадах була заснована програма „Title I”, дія якої почалась в рамках Закону „Акт про початкову та середню освіту” (Elementary and Secondary Education Act (ESEA)) а також програми допомоги дітям-інвалідам та дітям зі спеціальними навчальними потребами [2, с.16].

Разом із розширенням повноважень федерального уряду в сфері управління освітою постало питання створення окремого органу управління освітою федерального рівня. Відомство США з питань освіти, створене ще в 1867 році, спочатку входило до складу департаменту внутрішніх справ, потім – інших федеральних агентств, а з 1953 року стало найбільшим підрозділом Міністерства охорони здоров'я, освіти та соціального забезпечення. В 1979 році за підтримки Національної освітньої асоціації (NEA) урядом Дж. Картера було створено Міністерство освіти (Department of Education) [8].

Однак політика уряду Р. Рейгана, який прийшов до влади в 1980 році, була націлена на скасування Міністерства освіти та значне скорочення повноважень федерального уряду, що проявлялося, насамперед, у зменшенні фінансування федеральних освітніх програм. Республіканці виступали за роздержавлення освітньої сфери. Проте їх ідеї не знайшли суттєвої підтримки серед членів Конгресу. Згодом президент відійшов від проблем освіти, приділяючи пріоритетну увагу оборонній та економічній сферам, тому повністю скасувати управлінські повноваження федерального уряду в освіті республіканцям не вдалося [6, с.2].

До цього ж періоду належить поява абсолютно нової за своєю сутністю стратегії розвитку системи освіти. З самого початку 80-х років XX ст. були поставлені цілі покращення якості американської освіти та підвищення конкурентоспроможності працюючого населення США на світовому ринку в постіндустріальний період. У доповіді адміністрації Р. Рейгана „Нація в небезпеці” (1983 рік) були сформульовані основні акценти федеральної політики в галузі освіти – з розширення доступу до освіти на досягнення більш високої її якості для всіх учнів.

Сфера управління освітньою системою також не залишилася поза увагою авторів доповіді. В даному випадку мова йде про розподіл відповідальності за здійснення реформ. Хоча первинна відповідальність за управління й фінансування освітньої сфери належала штатам та місцевій владі, цілком конкретно була визначена й відповідальність федерального уряду. Відповідно до логіки реформ, федеральний уряд отримував нові повноваження: 1) допомога у забезпеченні навчальних потреб окремих груп учнів, а саме: обдарованих і талановитих, знедолених за соціально-економічними показниками, представників етнічних та мовних меншин, зі спеціальними навчальними потребами, з групи ризику; 2) визначення національних інтересів в освіті та допомога у фінансуванні й підтримці зусиль, спрямованих на захист та реалізацію цих інтересів; 3) пильнування національних інтересів у тих випадках, коли штати не мали змоги їх забезпечити, що стосувалося, насамперед, збору освітньої статистики та розповсюдження інформації про стан освіти в країні, організації та фінансової підтримки педагогічних досліджень, сприяння розвитку педагогічної освіти, розробки орієнтовних стандартів змісту освіти тощо [8].

В 1989 році президент Дж. Буш і національна політична еліта зібралися на історичний самміт Національної асоціації губернаторів (National Governors Association), присвячений питанням освіти, який відбувся в Шарлотсвіллі, штат Вірджинія. Менше ніж за рік після проведення самміту 1989 року адміністрація президента Дж. Буша представила новий план „Америка – 2000: стратегія освіти” (America 2000: An Education Strategy). „Америка – 2000” визначалася як „довготривала стратегія виконання національних освітніх завдань, прийнятих президентом та губернаторами” [9]. В документі наголошувалося, що „Америка – 2000” є національною стратегією, а не федеральною програмою. Ця стратегія охоплювала зміни в державних та приватних школах, „в кожній американській громаді, у кожному домі, в нашому ставленні до навчання” [9]. Стратегія мала чотири напрями розвитку: 1) розробка і впровадження національних освітніх стандартів; 2) створення нової генерації американських шкіл; 3) безперервне навчання працюючих; 4) творення освітньої громади „Америка – 2000”.

Фінансова допомога федерального уряду в рамках зазначеної стратегії була спрямована на підтримку успішних шкіл; стажування шкільних лідерів та вчителів; президентські премії за досягнення в освіті; створення 353 нових американських шкіл, орієнтованих на досягнення світових стандартів (проте в даному випадку передбачалася тільки початкова федеральна допомога); федеральні ініціативи, спрямовані на підвищення кваліфікації дорослого працюючого населення; забезпечення американських шкіл оперативним надходженням сучасної інформації тощо.

„Америка – 2000” отримала неоднозначну оцінку як серед освітян, так і серед політиків. Найбільш гострої критики серед працівників освіти зазнало національне тестування. Воно, на думку освітян, суперечило потужним традиціям локального контролю і підходам до управління, які довели свою успішність у середовищі місцевого бізнесу. Як зазначив президент Інституту Фордхема Ч. Фінн „республіканцям не подобається слово „національне”, а демократам – „тестування” [7, с.178].

Негативна реакція Конгресу на освітню стратегію „Америка – 2000” довела складність досягнення консенсусу щодо збільшення владних повноважень федерального уряду, особливо в разі зміщення акценту з федеральної підтримки окремих груп учнів на стратегію, що передбачала покращення досягнень всіх учнів (читай: державної системи освіти, а не споживачів освітніх послуг).

Незважаючи на провал стратегії „Америка – 2000”, курс на стандартоорієнтовану реформу не був припинений. Через два роки президент Б. Клінтон представив свою програму під назвою „Цілі – 2000: акт освіти Америки” (Goals 2000: Educate America Act), що також мала на меті досягнення освітніх цілей, поставлених на самміті в Шарлотсвіллі. Хоча погляди конгресменів щодо окремих питань (насамперед, національних стандартів) розходилися, план „Цілі – 2000” набрав необхідну кількість голосів і був прийнятий Конгресом у 1994 році.

Пояснюючи успіх нового плану, що на перший погляд був дуже схожий на попередній, дослідники Р. Шварц та М. Робінсон вказують на принципову відмінність у баченні суб'єкта освітньої реформи та ролі федерального уряду в ній. У документі „Цілі – 2000” суб'єктами у розробці та запровадженні національних освітніх стандартів були визначені штати [7, с.180].

Перерозподіл владних повноважень між різними рівнями управління, задекларований „Цілями – 2000”, передбачав зміни у федеральній освітній політиці. За офіційними джерелами федеральний центр в цьому контексті розглядався як партнер, що надає підтримку штатовим та місцевим органам управління у реалізації освітньої реформи, спрямованої на досягнення всіма школярами високих навчальних стандартів.

Однак думки дослідників різної політичної орієнтації щодо результатів упровадження програми „Цілі – 2000” розходяться. Очевидним фактом є недовготривалість перебування зазначеної програми в центрі уваги першої адміністрації Б. Клінтона, що було зумовлено низкою політичних причин (насамперед, втратою демократами більшості в Конгресі та Сенаті). Через це програма не дістала подальшої підтримки. Аналізуючи результати „Цілей – 2000”, М. Кіртст пропонує адміністрації „оголосити перемогу (виправдану чи ні) та далі створювати нові шляхи реформування” [4, с.206].

Дослідник стверджує, що „Цілі – 2000” сприяли розвитку стандартоорієнтованої стратегії освітньої реформи. На його думку, результатом аналізованої програми стали три ключових аспекти освітньої реформи: 1) створення академічних стандартів; 2) об'єднувальні політичні дії, такі як тестування, сертифікація вчителів, програми професійного розвитку та програми звітності; 3) реструктуризація системи управління, наділення шкіл та навчальних округів більшими управлінськими повноваженнями [4, с. 207].

Незважаючи на короткостроковість федеральної ініціативи „Цілі – 2000”, певні зміни у федеральній освітній політиці все ж таки мали місце. Можна стверджувати, що увага федерального центру була перенесена з процесу запровадження програм на якість результатів цих програм та звітність. Нова редакція освітнього Закону 1965 року „Акт про початкову та середню освіту”, що була прийнята в рамках запровадження „Цілей – 2000”, передбачала поновлення та збільшення фінансування насамперед програм, передбачених розділом закону „Title I”. Наступна редакція освітнього Закону під назвою „Акт про покращення американських шкіл” (Improving America's Schools Act (IASA)) 1994 року передбачала зменшення регулюючої ролі федерального центру та більшу гнучкість у використанні коштів [3]. Зазначений документ передбачав зовсім іншу концепцію федеральної освітньої політики: якщо в минулому федеральні ініціативи були спрямовані на надання знедоленим дітям принципової можливості отримати освіту, то тепер мова йшла про допомогу знедоленим дітям досягти однаково високих освітніх стандартів у порівнянні з іншими американськими школярами.

Таким чином, федеральна ініціатива „Цілі – 2000” та прийняття освітнього закону IASA не спричинили принципового розширення ролі федерального уряду. Проти нього виступали правоорієнтовані політики та цілий ряд освітніх теоретиків. Навпаки, більшість управлінських повноважень залишилися за штатами. В той же час курс на стандартоорієнтовану реформу не був припинений, тому подальші федеральні ініціативи розвивалися в цьому напрямку.

В 1999 році президент Б. Клінтон запропонував нову редакцію освітнього Закону „Акт про початкову та середню освіту” під назвою „Акт якісної освіти для всіх дітей” (The Educational Excellence for All Children Act), підтримкою для якого стали саме „Цілі – 2000” та IASA. За новою редакцією Закону повноваження федерального уряду стосувалися керівництва у наступних сферах: професійна підготовка вчителів, учнівська дисципліна; шкільні досягнення та запровадження федеральної освітньої політики, при цьому невиконання федеральних директив могло призвести до припинення федерального фінансування навчального округу [9, с.193].

Як і всі освітні ініціативи федерального уряду, новий законопроект дістав і підтримку, і критику. Прихильники зазначеної пропозиції вказували на збалансованість та належний ступінь федерального втручання в управління освітою (відповідальність за покращення якості освіти покладається на штати та навчальні округи, а федеральний уряд надає допомогу та сприяє реалізації даної відповідальності). Опоненти розглядуваної ініціативи навпаки стверджували, що федеральний центр нав'язує розв'язання місцевих проблем „згори”. Вони доводили, що фінансові витрати на освіту зросли, однак покращення навчальних досягнень не відбулося; федеральні програми стали розповсюджуватися на більшу кількість дітей, проте вони не зробили їх навчання кращим. В той час, як опоненти законопроекту вказували на недоцільність фінансування окремих категорій учнів, доводячи, що такі дії не призведуть до покращення діяльності шкіл в цілому, пропоненти федеральної ініціативи виступали за фінансову підтримку саме окремих категорій учнів, мотивуючи такі дії захистом інтересів дітей.

Зазначений законопроект передбачав збільшення частки федеральних коштів, однак він не призвів до суттєвих змін ні в освітній політиці взагалі, ні в ролі в ній федерального уряду зокрема.

Політичні зміни в суспільстві початку XXI ст. потягли за собою зміни і в сфері управління загальною середньою освітою. В січні 2002 року президент Дж. Буш-молодший підписав новий освітній Закон „Жодної невстигаючої дитини” (No Child Left Behind Act (NCLB)), що ознаменував значні зміни в Законі „Акт про початкову та середню освіту” з моменту його прийняття в 1965 році.

Головною метою Закону стало зменшення відставання у навчальних досягненнях усіх категорій учнів. Починаючи з 2002 року значно збільшилась частка федеральних асигнувань в освіту, а також було збільшено фінансування категоріальних програм на підтримку учнів зі спеціальними потребами.

Покращення результатів навчальних досягнень усіх категорій учнів передбачало реалізацію таких заходів: 1) запровадження високих стандартів і відповідної системи звітності; 2) проведення щорічного тестування; 3) запровадження санкцій школам, в яких навчальні результати учнів не досягли запланованих показників; 4) надання винагород школам, де відмічено зменшення відставання у навчальних досягненнях учнів; 5) запровадження програм професійного розвитку вчителів та збільшення фінансування цих програм [5].

Крім того, на відміну від попередніх освітніх законів, в рамках NCLB передбачалася більша гнучкість у використанні штатами та навчальними округами федеральних грантів. Увага розробників документу також була спрямована на розширення освітнього вибору (надання батькам інформації про результати діяльності шкіл; підтримка чартерних шкіл; інноваційні програми освітнього вибору) та

підвищення безпеки у школах (безпека вчителів, учнів; приділення уваги моральному вихованню в школах) [No child left behind].

Висновки... Проведений аналіз освітньої політики федерального уряду в сфері управління загальною середньою освітою свідчить про посилення централізаційних тенденцій, що ознаменували реформи 80-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст. Проявами зазначених тенденцій стало значне розширення владних повноважень федерального центру, що відбулося протягом останньої чверті ХХ століття, а саме: 1) розширення функцій департаменту освіти; 2) збільшення кількості федеральних освітніх ініціатив; 3) збільшення частки федеральних асигнувань у сферу загальної середньої освіти.

Рекомендації... Характер управління освітою в Україні та США кардинально відрізняється, адже Україна є унітарною державою, а США – федеративною. Якщо в Україні центральним органом управління є Міністерство освіти і науки, то в США подібну функцію виконують міністерства освіти штатів. Повноваження ж федерального уряду, як було зазначено вище, зводяться до політичного керівництва, стратегічного управління розвитком системи освіти. Однак у контексті сучасних освітніх реформ в Україні, що характеризуються процесами децентралізації та переходом від державного до державно-громадського управління та вимагають перегляду ролі центрального органу управління, важливою є екстраполяція американських децентралізаційних традицій на українську систему освіти.

Отже, зважаючи на недостатність досвіду нашої молоді держави з принципових питань реформування управлінської сфери, вважаємо за доцільне взяти до уваги в процесі розробки стратегії розвитку системи освіти наступні позитивні здобутки сучасної американської системи управління загальною середньою освітою:

1. На рівні формування національної освітньої політики США заслуговує на увагу досвід проведення зустрічей національної політичної еліти з метою розв'язання нагальних питань, що виникають на складних етапах розвитку освіти. В США, починаючи з 1989 року, періодично проходять самміти президента з губернаторами штатів та національною політичною елітою освітньої спрямованості, в той час як в Україні не відбулося ні однієї зустрічі подібного формату, предметом якої виступала б освіта.

2. З метою покращення нормативно-правового забезпечення освіти в умовах розвитку демократії в Україні корисним є запозичення практики регулярного (раз на 5–7 років) редагування „Закону про початкову та середню освіту”, що дозволяє підходити до вирішення насущних питань з урахуванням швидких темпів змін в економічному, політичному, суспільному житті країни та відповідної зміни пріоритетних освітніх питань. Особливо важливим в даному контексті є перегляд в США першої частини цього Закону (Title I), яким регулюються соціальні аспекти діяльності системи загальної середньої освіти, з урахуванням динаміки розвитку суспільства

3. Важливою в умовах демократії є статистична функція федерального Міністерства освіти, що забезпечує широку участь громадськості у прийнятті освітніх рішень. Надзвичайно широке коло статистичних даних є загальнодоступним, тому громадськість має можливість швидко реагувати на актуальні освітні проблеми. В цьому контексті корисною для наслідування є публікація звітів про результати навчальної діяльності шкіл, навчальних досягнень учнів, фінансове забезпечення системи освіти тощо.

4. Управління загальною середньою освітою США має дійсно державно-громадський характер, адже як на федеральному рівні, так і на рівні штату дуже поширеною є практика впливу зацікавлених груп на формування освітньої політики. В країні функціонує велика кількість інституціоналізованих громадських рухів, що беруть участь у лобюванні окремих питань (зазвичай у вигляді конгресів), спрямованих на забезпечення соціальної справедливості різних зацікавлених груп: національних та етнічних меншин, громадян зі спеціальними потребами та ін.

Отже, дані рекомендації можуть слугувати керівництвом до дії при розробці Україною стратегії реформування управління загальною середньою освітою, однак пряме перенесення американського досвіду на український ґрунт без урахування національних особливостей нашої держави є недопустимим.

Список використаних джерел та літератури:

1. Engler J. Michigan : The State of Education Reform / J. Engler, G. Whitney // Handbook of Educational Policy / ed. by G. J. Cizek. – New York : Academic Press, 1999. – P. 129–149.
2. Hill P. T. The Federal Role in Education / P. T. Hill // Brookings Papers on Education Policy : 2000 / ed. by D. Ravitch. – Washington, D.C. : The Brookings Institution Press, 2000. – P. 11–39.
3. Improving America's Schools Act of 1994 [Electronic resource]. – Washington, D.C. : U.S. Government Printing Office, 1994. – URL : <http://www.ed.gov/legislation/ESEA.html>
4. Kirst M. Comment on Goals 2000 and the Standards Movement / M. Kirst // Brookings Papers on Education Policy : 2000 / ed. by D. Ravitch. – Washington, D.C. : The Brookings Institution Press, 2000. – P. 206–208.
5. No Child Left Behind Act of 2001 : Public Law 107 – 110. 115 Stat. – Washington, D.C. : U.S. Government Printing Office, 2002. – P. 1425–2094.
6. Rees N. Improving education for every American child / N. Rees // Priorities for the president / ed. by S. M. Butler and K. R. Holmes. – The Heritage Foundation, 2002. – 12 p.

7. Schwartz R. Goals 2000 and the Standards Movement / R. Schwartz, M. Robinson // Brookings Papers on Education Policy : 2000 / ed. by D. Ravitch. – Washington, D.C. : The Brookings Institution Press, 2000. – P. 173–206.
8. Stallings D. T. A brief history of the United States Department of Education : 1979 – 2002 / D. T. Stallings. – Durham, NC : Center for Child and Family Policy, Duke University, 2002. – 20 p.
9. The Federal Role in Education : 1999-2000 Policy Debate Topic // Congressional Digest. – August–September 1999. – Vol. 78, Issue 8–9. – P. 193.
10. Welsh T. Decentralization of education : why, when, what and how / T. Welsh, N. F. McGinn. – Paris : UNESCO International Institute for Education Planning, 1999. – 98 p.

Анотація

М.А.Бойченко

Особенности современной федеральной политики США в сфере управления общим средним образованием

В статье раскрыты особенности формирования федеральной образовательной политики США на протяжении 1980х годов XX ст. – в начале XXI ст. Рассмотрено влияние федеральных образовательных инициатив на функционирование американской системы общего среднего образования и определены пути реформирования управления образованием в Украине с учётом положительного американского опыта.

Ключевые слова: управление, общее среднее образование, федеральная образовательная политика

Summary

M.A.Boichenko

Peculiarities of Modern Federal Policy in Secondary Education Management in the USA

The article deals with peculiarities of U.S. federal policy formation during 1980-s – beginning of the XXI century. The influence of federal initiatives on the American system of secondary education was studied and the ways of secondary education management reforming in Ukraine, taking into account positive American experience, were defined.

Key words: management, general secondary education, federal educational policy.

Дата надходження статті:

„3” квітня 2009 р.

УДК 37.013.77+371.13 (045)

В.П.ВОВК,

*кандидат психологічних наук
(м.Хмельницький)*

Психологічна культура як умова професіоналізму майбутнього вчителя

У статті з'ясована сутність психологічної культури вчителя та її складові компоненти. Визначені й розкриті функції психологічної культури та умови її формування в майбутніх учителів.

Ключові слова: культура, психологічна культура, професійно-педагогічна культура, професіоналізм, психологічні знання, уміння й навички, професійні здібності, психологічні якості.

Постановка проблеми в загальному вигляді... У Національній доктрині розвитку національної системи освіти в Україні серед стратегічних напрямів її розбудови, які на сучасному етапі має вирішувати школа, визначені такі: підготувати до життя людину, здатну визначити власну роль у суспільному житті, а також задовольнити власні професійні інтереси. В розв'язанні цих завдань ми значну роль відводимо формуванню в студентів високої психологічної культури, яка виступає необхідною умовою постійного зростання їхнього професіоналізму, а також є однією з передумов формування нового педагогічного мислення. Адже саме недостатньою психологічною грамотністю вчителів пояснюється значна кількість помилок і упущень у їхній навчально-виховній роботі.

Прикладом таких огріхів, на думку Н.В. Чепелевої [8], є перебільшення ролі пам'яті в процесі навчання поряд із недооцінкою мислення, недемократичний стиль спілкування, який часто є причиною різноманітних ускладнень у взаєминах із учнями, наявність стереотипів у сприйманні та оцінюванні дітей тощо.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Гуманістичний підхід у навчанні й вихованні передбачає наявність у педагогічній діяльності високого рівня психологічної підготовки. Адже неможливо оптимально виховувати й навчати, не знаючи учня, не вмюючи компетентно оцінювати просування в його розвитку. В цьому процесі вагому роль повинна відіграти висока психологічна культура вчителя як складова його загальної культури і в поєднанні з високим моральним рівнем стане важливою передумовою перебудови системи національної освіти та школи зокрема.

У педагогічному словнику С. Гончаренка культура (від лат. cultura – виховання, освіта, розвиток) трактується як сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань суспільства, які відображають